

WYBÓR INSTALACJI DŹWIGOWEJ W ISTNIEJĄCYM BUDYNKU

EKSPERTYZA - CZĘŚĆ 3

DŹWIGI ZAINSTALOWANE W WIELU ISTNIEJĄCYCH BUDYNKACH BYŁY WYKONANE WEDŁUG DAWNYCH WYMAGAŃ TECHNICZNYCH. INSTALACJA NOWEGO DŹWIGU W ISTNIEJĄCYM JUŻ SZYBIE JEST JEDNYM ZE SPOSOBÓW NA ZWIĘKSZENIE POZIOMU BEZPIECZEŃSTWA I ZMNIEJSZENIE POBORU ENERGII. ABY INSTALACJA DŹWIGOWA SPEŁNIAŁA WYMAGANIA PASAŻERÓW ORAZ ZAPEWNIŁA OBNIŻENIE KOSZTÓW EKSPLOATACJI I DŁUGI OKRES ŻYWOTNOŚCI NALEŻY PODEJŚĆ DO ZAGADNIENIA POPRZEZ WYKONANIE EKSPERTYZY. OKREŚLI ONA, JAKIE WYMAGANIA POWINIEN SPEŁNIAĆ NOWY DŹWIG ZAINSTALOWANY W ISTNIEJĄCYM JUŻ BUDYNKU. PRZEPROWADZENIE EKSPERTYZY NALEŻY PODZIELIĆ NA KILKA CZĘŚCI. PIERWSZĄ CZĘŚCIĄ EKSPERTYZY POWINNO BYĆ PRZEPROWADZENIE WYWIADU ŚRODOWISKOWEGO I PRZEGLĄDU DOKUMENTACJI DŹWIGU I BUDYNKU. DRUGA CZĘŚĆ EKSPERTYZY POLEGA NA OCENIE DŹWIGU POD WZGLĘDEM MOŻLIWOŚCI DOSTOSOWANIA DO UŻYTKOWANIA PRZEZ OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE I OPISANA BYŁA W NUMERZE 4/2021 BIULETYNU. TERAZ OMÓWIONA ZOSTANIE TRZECIA CZĘŚĆ EKSPERTYZY POLEGAJĄCA NA ANALIZIE EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ NOWEGO DŹWIGU.

ROBERT FABIAŃSKI

Główny Specjalista Koo-
rdynacji Inspekcji Wydział
Urządzeń
Transportu Bliskiego
Departament Techniki
Urząd Dozoru
Technicznego

Zakres trzeciej części ekspertyzy polega na analizie efektywności energetycznej nowego dźwigu. Jak istotny jest to temat, można się przekonać dzięki zmianom wprowadzonym w polskim prawie. Obwieszczenie Ministra Energii z dnia 23 listopada 2016 r. w sprawie szczegółowego wykazu przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej, wskazuje, że efektywność energetyczna budynków nie ogranicza się już tylko do termomodernizacji i wymiany źródeł ciepła.

Efektywność energetyczną budynków poprawiają więc:

„...Przedsięwzięcia służące poprawie efektywności energetycznej w zakresie przebudowy lub remontu budynku wraz z instalacjami i urządzeniami technicznymi, w tym przedsięwzięcia termomodernizacyjne i remontowe w rozumieniu ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów .

... modernizacja lub wymiana dźwigów wraz z ich napędami i oświetleniem”.

Istnieje możliwość przeprowadzenia ekspertyzy oceniającej efektywność energetyczną dźwigów. W obwieszczeniu umieszczono też warunki umożliwiające określenie klasy efektywności energetycznej dla dźwigów. Spowodowane było to koniecznością porównania kompletnie różnych rozwiązań (dźwigi z napędem hydraulicznym – elektrycznym) oraz dużą rozbieżnością parametrów, takich jak udźwig czy prędkość nominalna.

Obecnie funkcjonują dwie metody służące do określenia klasy efektywności energetycznej dźwigu.

- Pierwsza opracowana została przez Stowarzyszenie Niemieckich Inżynierów dokument VDI 4707 Blatt 1: „Aufzüge Energiefizienz”.
- Druga metoda opisana jest w normach PN-EN ISO 25745-1:2013-03 – „Charakterystyka energetyczna dźwigów, schodów i chodników ruchomych – Część 1: Pomiar zużycia energii i weryfikacja” i PN-EN ISO 25745-2:2015-06 – „Efektywność energetyczna dźwigów, schodów i chodników ruchomych – Część 2: Obliczanie energii i klasyfikacja dźwigów”.

Oba standardy odnoszą się do dźwigów, których prędkość nominalna przekracza 0,15 m/s i opisanych normą PN-EN 81-1 i 2 lub normą PN-EN 81-20.

W obu metodach wyłączono z uwzględnienia w ocenie elementy związane z obsługą dźwigu. Pomiaru powinny być tak wykonane, by nie zawierały zużycia energii przez takie komponenty jak: oświetlenie szybu i maszynowni, system ogrzewania i/lub chłodzenia dźwigu itp.

Mimo zastosowania w tych standardach takich samych oznaczeń klas efektywności energetycznej - siedem klas od A do G - nie można ich bezpośrednio porównywać. Podczas dokonywania oceny różnice występują już na etapie pomiarów wykonywanych na dźwigu. Odmienna jest też forma opracowania wyników, w związku z tym określone klasy nie odzwierciedlają takiego samego poziomu. W dotychczas wykonanych ekspertyzach, dotyczących określenia klasy efektywności energetycznej dźwigów, eksperci najczęściej posługują się specyfikacją techniczną VDI 4707. Uzyskane pomiary po analizie pozwoliły przypisać badanym dźwigom klasy efektywności od A do D.

PRZYKŁAD OCENY W TRZECIEJ CZĘŚCI EKSPERTYZY

Przykład ekspertyzy efektywności energetycznej wykonanej na dwóch bliźniaczych dźwigach zainstalowanych w jednym budynku o następujących parametrach.

UDŹWIG	1000 kg
Prędkość nominalna	1 m/s
Liczba obsługiwanych przystanków	4
Wysokość podnoszenia	8,8 m

Dla przykładu porównamy wyniki zmiany efektywności energetycznej dźwigu po wykonaniu modernizacji systemu oświetlenia kabiny. Pomiary wykonywane zgodnie z wymaganiami standardu VDI 4707 – Blatt 1 zakładają pomiar mocy w trakcie postoju – **czuwania** (standby) i pomiary poboru mocy w trakcie **jazdy referencyjnej**.

- Pomiary mocy w trybie czuwania dały wyniki ujęte w poniższej tabeli.

Dźwig nie zmodernizowany			Dźwig zmodernizowany	
NR POMIARU	WARTOŚCI ZMIERZONE	WYNIK POMIARU WARTOŚCI – ŚREDNIA	WARTOŚCI ZMIERZONE	WYNIK POMIARU WARTOŚCI – ŚREDNIA
1	213 W	225 W	110 W	100 W
2	222 W		90 W	
3	240 W		101 W	

- W omawianym przykładzie pomiary zużytej energii podczas jazdy referencyjnej były zbliżone dla obu dźwigów i ważyły się w granicach 16-19 Wh.

Po przyporządkowaniu dźwigów do odpowiedniej kategorii użytkowania (na podstawie liczby jazd w ciągu dnia i średniej długości jazdy) opracowano wyniki przedstawione w tabeli nr 2. Wyniki ekspertyzy uwiaryściły, jaki wpływ ma niewielka zmiana (np. wymiana czterech żarówek halogenowych o mocy 40 W każda na żarówki „ledowe” o mocy 9 W, zapewniające takie samo lub lepsze natężenie oświetlenia) na klasę efektywności energetycznej dźwigu.

Dźwig o klasie efektywności energetycznej D przy określonej bardzo niskiej kategorii użytkowania po modernizacji został zakwalifikowany do klasy B. Przybliżone oszczędności w zużyciu energii wynoszą około 1000 kWh.

LP.	WYSZCZEGÓLNIENIE PARAMETRÓW	JEDNOSTKA	Dźwig nie zmodernizowany	Dźwig zmodernizowany
			WARTOŚĆ	WARTOŚĆ
1	Kategoria użytkowania	-	1	1
2	Współczynnik udźwigu k	-	0,7	0,7
3	Liczba dni pracy w roku r	-	365	365
4	Czas jazdy t_{Fahren}	[h]	0,2	0,2
5	Czas standby $t_{\text{Stillstand}}$	[h]	23,8	23,8
6	Zapotrzebowanie energii dla jazdy $E_{\text{Fahren, spez}}$	[mWh/(kg*m)]	0,75	0,67
7	Droga nominalna s_{Nenn}	[m]	720	720
8	Dzienne zapotrzebowanie energii na jazdę E_{Fahren}	[Wh]	543	486
9	Dzienne zapotrzebowanie energii na standby $E_{\text{Stillstand}}$	[Wh]	5355	2380
10	Całkowite właściwe zapotrzebowanie energii ETag	[Wh]	5898	2866
11	Całkowite właściwe zapotrzebowanie energii $E_{\text{Aufzug, spez}}$	[mWh/(kg*m)]	8,19	3,98
12	Roczne zapotrzebowanie energii E_{Jahr}	[kWh]	2153	1046
13	Klasa zapotrzebowania w stanie standby	-	D	B
14	Klasa zapotrzebowania w czasie jazdy	-	B	B
15	Klasa efektywności energetycznej dźwigu	-	D	B

Zakres czwartej części ekspertyzy powinien polegać na analizie rozwiązań konstrukcyjnych, które powinny być zastosowane w przyszłym dźwigu, ale o tym w następnej części artykułu.